

Raadsnota

Raadsvergadering 2 juli 2018

Onderwerp: Kerstgrottenproblematiek: beschikbaar stellen budget

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

Om het doorgaan van de Kerstmarkten in de grotten te waarborgen zijn 2 projectgroepen, een casusteam en een deskundigenpanel ingezet waardoor kosten zijn gemaakt waarvoor in 2018 geen budget beschikbaar is. Geadviseerd wordt dan ook om een bedrag ad € 254.000,00 beschikbaar te stellen voor het totaalproject kerstgrottenproblematiek.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Historie

Kerststad Valkenburg is een groot succes dat met name drijft op onze unieke ondergrondse kerstmarkten. In voorgaande jaren werden we geconfronteerd met de verhoogde veiligheidseisen in onze samenleving. Daardoor moesten we de lat ten aanzien van de veiligheid in de kerstgrotten nóg hoger leggen. Ook het gegeven dat in de mergelgroeven vleermuizen overwinteren, heeft geleid tot extra vereisten en waarborgen op grond van de Wet natuurbescherming. In dit kader zijn fysieke maatregelen getroffen en (hoge) monitoringskosten gemaakt.

Jaar 2015

In 2015 heeft de Brandweer Zuid-Limburg in het kader van vergunningverlening ten aanzien van de brandveiligheid tijdens kerstmarkten in de grotten geadviseerd om:

- a. organisatorische maatregelen door de organisator te laten treffen, hetgeen destijds ook (met een kredietvoting van de gemeenteraad voor de kerstmarkt in de Gemeentegrot) gerealiseerd is;
- b. bouwkundige en installatietechnische voorzieningen, zoals brandcompartimentering en een ontruimingsalarmeringsinstallatie (inclusief niet automatische brandmeldinstallatie), aan te brengen.

Jaar 2016

In 2016 is de projectgroep '(brand)veilig gebruik groeven' opgericht die de realiseerbaarheid van de door de brandweer geadviseerde veiligheidsmaatregelen moest onderzoeken. Resultaat hiervan was dat in beginsel de mogelijkheid bestaat om de door de brandweer gewenste voorzieningen aan te brengen. Daarbij rees echter de vraag naar de effectiviteit van deze maatregelen.

In 2016 is tevens een grove schatting gemaakt van de kosten van het treffen van deze maatregelen: ca. € 500.000,00.

Vanwege de onduidelijkheid over het doorgaan van de kerstmarkt in de Fluweelengrot is in 2016 geen verdere actie meer ondernomen inzake de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen in deze grot. In de loop van 2016 werden we bovendien geconfronteerd met de vleermuizenproblematiek. Daartoe is eveneens een projectgroep ('Vleermuizen in groeven') in het leven geroepen. Zowel het project '(Brand)veiligheid in groeven' als het project 'Vleermuizen' worden geleid door een externe projectleider. Daarbij wordt het eerste project aangestuurd door een stuurgroep (burgemeester, Brandweercommandant en de interim-manager van de

Veiligheidsregio). In overeenstemming met de Brandweercommandant heeft de burgemeester aan de organisatoren van de kerstmarkten in de grotten bij brief van 20 juni 2016 medegedeeld dat de zogenoemde resultaatverplichting voor “fase 2” voor de kerstmarkt editie 2016 nog niet hoeft te worden uitgevoerd en de uitvoering vooralsnog werd uitgesteld.

Het betreft de zaken:

- aanbrengen van scheidingswanden op diverse (nader te bepalen) locaties in de grotten, waardoor er veilige zones gecreëerd kunnen worden en de rookontwikkeling zich niet kan verspreiden;
- onderzoeken van de mogelijkheid tot het vergroten/verbreden van gangenstelsels op plekken waar stagnatie/ophoping van publiek kan plaatsvinden;
- aanbrengen professionele ontruimingsalarmeringsinstallatie type A conform NEN-normen.

Jaar 2017

Op 28 maart 2017 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van Brandweer Zuid-Limburg en de gemeente Valkenburg aan de Geul. Gezamenlijk werd geconstateerd dat de realisatie van de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen voor de kerstmarkten 2017 (wederom) niet meer haalbaar was en dat er een toekomstvisie moest worden bepaald waarbij de casus vanuit meerdere dimensies bekeken wordt (hoe groot is de kans op rookontwikkeling, wat is het daadwerkelijke effect van brandcompartimentering, hoe verhouden de aan te brengen maatregelen zich tot cultuurhistorisch erfgoed en de vleermuizenproblematiek, enz.) waardoor een vollediger beeld van de situatie/mogelijkheden ontstaat.

Duidelijk werd dat de problematiek zoveel facetten kent die met elkaar samenhangen, dat een integrale aanpak noodzakelijk is. Dit ook omdat niet alleen gemeentelijke bestuursorganen in dit geval optreden als bevoegd gezag, maar ook Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg. Vandaar dat in samenwerking met de provincie is besloten om eind 2017 een zogenoemd casusteam in het leven te roepen. Dit casusteam, met een externe projectleider, moet in opdracht van een stuurgroep (met de burgemeester en twee gedeputeerden) het gebruikskader in kaart brengen van de activiteiten in de groeven. Anders gezegd, het casusteam moet aangeven binnen welke juridische en beleidsmatige grenzen activiteiten in onze groeven mogen plaatsvinden.

Jaar 2018

Tijdens de kerstmarkten in december 2017 zijn er in de media (EenVandaag) vraagtekens gezet bij de brandveiligheid en vluchtmogelijkheden van de bezoekers en andere aanwezigen in geval van een calamiteit. In de desbetreffende uitzendingen werden specialisten gevraagd naar hun mening hierover. Prof. dr. Ira Helsloot, Hoogleraar besturen van veiligheid (Radboud Universiteit Nijmegen) was een van deze specialisten. Aangezien naar onze mening werd uitgegaan van incorrecte informatie is contact opgenomen met de heer Helsloot en heeft op 4 januari 2018 een gesprek plaatsgevonden. Tijdens dit gesprek werden wij in onze opvatting bevestigd dat de reguliere normen van het Bouwbesluit niet van toepassing zijn op de groeven. Het is aan het bevoegd gezag (de burgemeester in dit geval) om te beoordelen of door middel van eisen een gelijkwaardig niveau van (brand)veiligheid kan worden bereikt (artikel 1.3. Bouwbesluit 2012). Vanwege het ontbreken van normen heeft de stuurgroep besloten om een zogenoemd deskundigenpanel samen te stellen, bestaande uit drie landelijke deskundigen (genoemde professor Ira Helsoot, Ruud van Herpen, lector brandveiligheid van de Technische Universiteit Eindhoven en René Hagen, lector aan het Instituut voor Fysieke Veiligheid). Dit deskundigenpanel beoordeelt de maatregelen die in de projectgroep ‘(Brand)veiligheid in groeven’, worden voorgesteld als veiligheidsvoorwaarden die in de evenementenvergunning worden opgenomen.

Leidraad bij het bedenken van de veiligheidsnormen is: van regelgericht naar risicogericht. Met andere woorden: niet denken in regels maar in risico's! Een aanpak die wordt onderschreven door het deskundigenpanel. De toepassing van een regel leidt namelijk niet altijd tot het beheersen van een risico. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de veiligheid bij evenementen slechts deels gestuurd kan worden met wettelijke voorschriften. Zelfs waar alles volgens het boekje is geregeld, kan een onvoorziene omstandigheid of gebeurtenis ernstige gevolgen hebben. Een volledig risicoloze samenleving is namelijk niet te realiseren; 100% veilig bestaat niet. Wat we wel kunnen is risico's leren begrijpen, beïnvloeden en zoveel mogelijk beheersen.

Om tot veiligheidsregels voor de kerstmarkten in de groeven te komen, is in samenspraak met het deskundigenpanel in de projectgroep gekozen voor het in kaart brengen van de risico's door de volgende vragen te beantwoorden:

- welk risico kan zich voordoen?
- hoe groot is de kans op dit risico?
- wat is het effect?
- welke beheersmaatregelen kunnen getroffen worden?
- wat is het restrisico?

Vervolgens zijn de voorschriften gegroepeerd aan de hand van de volgende kwalificaties:

- voorschriften om brand en rook te voorkomen;
- voorschriften om brand en rook zo snel mogelijk te ontdekken;
- voorschriften ter voorkoming van de ontwikkeling en verspreiding van brand en rook;
- voorschriften ter bevordering van snelle en effectieve ontruiming.

Complexiteit

De problematiek gaat echter veel verder dan alleen vleermuizen en (brand)veiligheid. Ook de stabiliteit van de grotten, het bestemmingsplan en de horeca-activiteiten maken hier deel van uit. Bovendien hebben we in de grotten te maken met een hoge luchtvochtigheid in relatie tot de mogelijkheid van brand/rookontwikkeling, de luchtstroming in de grot (is afhankelijk van het klimaat/weer buiten de grot), een constante temperatuur, grilligheid van vloeren en wanden, cultureel erfgoed etc. Tevens zijn er tussen de genoemde aspecten dwarsverbanden. Zo kunnen brandveiligheidsmaatregelen van invloed zijn op de vleermuizen en omgekeerd. Zoals gezegd worden de dwarsverbanden beheerst door het casusteam.

Begin mei 2018 is overeenstemming bereikt met de provincie over de vleermuizenproblematiek en is een definitief advies van het deskundigenpanel ontvangen. In dit advies zijn de kans- en effect-reducerende maatregelen opgenomen die verder zijn uitgewerkt in de (concept)-evenementenvergunningen voor beide kerstmarkten. Indien de naleving van deze maatregelen wordt gerealiseerd, dan is het restrisico zodanig dat op beide locaties naar het oordeel van het deskundigenpanel een voldoende veilige kerstmarkt mogelijk is en de burgemeester de maatregelen als "voldoende veilig" kan beoordelen (artikel 1.8 en 2.14 Apv en artikel 174 Gemeentewet).

Projectgroepen/casusteam

De genoemde twee projectgroepen en het casusteam hebben alle een door de gemeente ingehuurd projectleider. In de projectgroep 'vleermuizen' hebben enkel gemeentelijke medewerkers zitting. De projectgroep '(brand)veiligheid groeven' en het casusteam zijn samengesteld uit provinciale en gemeentelijke medewerkers, aangevuld met medewerkers van de Brandweer Zuid-Limburg en de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Uiteraard brengen de werkzaamheden van de projectgroepen en het casusteam kosten met zich mee.

Voor het jaar 2018 is alleen een door het college in de kaderbrief 2017 opgenomen budget van € 500.000 voor de uitvoering van fysieke maatregelen beschikbaar. Inmiddels is gebleken dat door in te zetten op een risicogerichte in plaats van een regelgerichte aanpak naar de huidige inzichten voor fysieke maatregelen niet meer dan € 150.000,00 nodig zal zijn.

Projectgroep vlemuizen

Uw raad is vanaf 2016 op de hoogte gesteld van de kosten verband houdend met de vlemuizenproblematiek. In 2017 was het budget voor de vlemuizenproblematiek € 112.000,00, waarvoor daadwerkelijk € 120.000,00 is uitgegeven. Desgevraagd heeft uw raad uitgesproken dat ons college binnen de grenzen van de redelijkheid al datgene moet doen om de kerstmarkten in de groeven te kunnen laten doorgaan. Met de provincie Limburg is afgesproken dat deze in principe € 150.000,00 bijdraagt aan de kosten voor de jaren 2016 en 2017. Momenteel wordt hiervoor ambtelijk een juridische grondslag gezocht.

Ook in 2018 zijn reeds ambtelijke kosten, kosten voor inhuur van de projectleider, externe kosten voor monitoring en kosten voor het aanvragen van de toestemmingen gemaakt. Tevens is voor een bedrag ad € 64.000 aan kosten gedeclareerd die feitelijk betrekking hadden op het jaar 2017. De gemeente heeft tot nu toe geen budget ter dekking van deze kosten.

Projectgroep (Brand)veiligheid

De door de projectgroep (brand)veiligheid te maken kosten bestaan primair uit ambtelijke kosten en inhuur van de projectleider en externe adviseurs.

Ter dekking van bouwkundige en installatietechnische maatregelen is bij besluit van 25 april 2017 de gemeenteraad in de kaderbrief verzocht € 500.000,00 te reserveren. Tevens is bij dat besluit € 20.000,00 gereserveerd voor de kosten in 2017 voor de inhuur van de externe projectleider. In 2017 is het genoemde budget van € 500.000 niet aangesproken en is het budget voor de inhuur van de projectleider voldoende gebleken.

Let wel, de gemeente heeft alleen van doen met de kosten van de fysieke maatregelen in de Gemeentegrot. De aan te brengen fysieke maatregelen in de Fluweelengrot moeten worden bekostigd door de eigenaar dan wel huurder van de Fluweelengrot.

De gemeente heeft tot nu toe geen budget ter dekking van de ambtelijke kosten en de inhuur van de projectleider en externe adviseurs in 2018.

Casusteam

De door het casusteam te maken kosten bestaan uit ambtelijke kosten en kosten van inhuur van de projectleider. Deze ambtelijke kosten worden door ieder van de betrokken overheden zelf gedragen. De projectleider wordt betaald door de gemeente. Vooralsnog ziet het er niet naar uit dat het casusteam opdracht geeft aan derden om werkzaamheden uit te voeren. De benodigde (externe) werkzaamheden vinden reeds plaats onder de vlag van de andere twee projectgroepen (zie hierboven).

De gemeente heeft momenteel geen budget ter dekking van de ambtelijke kosten en de inhuur van de projectleider in 2018.

Voor de 2 projecten en het casusteam zijn tot en met 9 mei 2018 reeds de navolgende kosten gemaakt:

• vlemuizenproblematiek over het jaar 2017	€ 64.000
• inhuur projectleider, externe deskundigen en overige kosten	€ 41.000
totaal	€ 105.500

Barriers

In het kader van de verkeersveiligheid tijdens Kerststad worden er - evenals in 2017 - tijdens de kerstperiode weer barriers geplaatst op een gedeelte van de Daalhemerweg en de Cauberg. Voor de aankoop van deze barriers (ca. € 50.000,00) is geen budget beschikbaar.

3. Relatie met bestaand beleid

In 2018 is alleen een door ons college in de kaderbrief 2017 opgenomen budget van € 500.000 voor fysieke maatregelen beschikbaar. Daarnaast is er door uw raad een "open-einde"-budget gegeven voor de vleermuizenproblematiek. Voor de overige kosten verband houdend met de kerstgrottenproblematiek is geen budget beschikbaar.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

- De burgemeester kan besluiten om de evenementenvergunning voor de kerstmarkten te verlenen zonder aanvullende maatregelen te treffen. Het behoeft geen nader betoog dat dit risico's oplevert en we dan waarschijnlijk helemaal "in the picture" staan bij de media.
- Niet laten doorgaan van de kerstmarkten in de groeven. Het moge duidelijk zijn dat ons college er alles aan gelegen is om de kerstmarkten doorgang te laten vinden.

5. Samenwerking

In het kader van de kerstgrottenproblematiek werken wij nauw samen met de Provincie Limburg.

6. Aanbestedingen

00

7. Financiën

Bij de behandeling van de begroting 2017 heeft Uw raad een bedrag beschikbaar gesteld van € 500.000,- voor het kunnen treffen van brandveiligheidsmaatregelen in de gemeentegrot. Naar nu blijkt kosten deze maatregelen € 150.000,00. Daarnaast is nog een bedrag nodig van € 50.000,00 voor de aanschaf van barriers. Ons voorstel is om het restantkrediet van € 300.000,- af te boeken en het structurele voordeel dat daardoor ontstaat ten gunste te brengen van de algemene middelen. Concreet gaat het dan om een bedrag van € 19.000,00 in 2018, oplopend tot € 42.000,00 vanaf het planjaar 2019.

Inmiddels zijn in 2018 al kosten gemaakt voor een bedrag van in totaal € 139.000,00. Deze kosten hebben voornamelijk betrekking op inhuur van externe projectleiding en monitoring. Wij vragen Uw raad om dat bedrag achteraf te fiatteren. Ook de komende maanden zullen er nog kosten gemaakt worden. Wij schatten dat nog een budget nodig is van € 115.000,00. Wij verzoeken Uw raad om ook dat bedrag beschikbaar te stellen.

In totaal gaat het dus om een krediet van € 254.000,00, waarvan eenmalig € 19.000,00 vanuit de algemene middelen kan worden afgedekt. Het resterende bedrag van € 235.000,00 verhoogt het tekort van de lopende begroting. De afdekking van dat bedrag zullen wij betrekken bij de samenstelling van de kadernota 2018, die wij op 2 juli 2018 aan U ter besluitvorming zullen voorleggen.

Het benodigde bedrag bestaat uit:

reeds gedeclareerde kosten tot 9 mei 2018

• vlemuizenproblematiek over het jaar 2017	€ 64.000
• kosten inhuur externe projectleiding tot 1 april 2018	€ 38.000
• kosten inhuur deskundigenpanel	€ 3.000
• overige kosten (vergaderarrangementen, VVV-bonnen etc.) tot 9 mei	€ 500

nog te declareren kosten tot 1 juni 2018

• nog te declareren kosten inhuur externe projectleiding april en mei 2018	€ 34.000

nog benodigde kosten vanaf 1 juni tot 31 december 2018

• kosten inhuur externe projectleiding	€ 27.000
• kosten inhuur interne projectleiding	€ 10.000
• kosten inhuur deskundigenpanel	€ 17.000
• kosten klimaat en monitoring vlemuizen	€ 27.000
• overige kosten (vergaderarrangementen, VVV-bonnen etc.)	€ 3.500
• onvoorzien	<u>€ 30.000</u>
	€ 254.000
	=====

8. Communicatie

00

9. Afwegingen en Advies

Wij adviseren u dan ook om:

- voor de uitvoering van fysieke maatregelen in de Gemeentegrot en de aankoop van barriers (€ 200.000,00) gebruik te maken van het beschikbare budget van € 500.000,00 en het restantkrediet van € 300.000,00 af te boeken en het structurele voordeel dat daardoor ontstaat ten gunste te brengen van de algemene middelen;
- voor de reeds gemaakte kosten en de nog komende kosten in het kader van de kerstgrottenproblematiek (vlemuizen, (brand)veiligheid en inhuur) een budget beschikbaar te stellen ad € 254.000,00 voor projectkosten. De afdekking van dat bedrag betrekken bij de samenstelling van de kadernota 2018.

10. Bijlagen

00

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenburg aan de Geul,

L.T.J.M. Bongarts
algemeen directeur/gemeentesecretaris

dr. J.J. Schrijen
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 22 mei 2018;

Gehoord de raadsadviescommissie Economie Financiën Toerisme en Recreatie de dato 13 juni 2018;

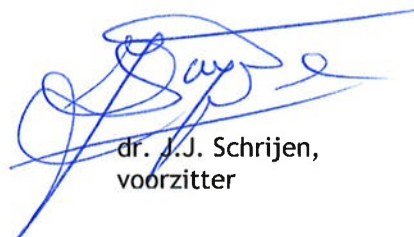
Besluit:

- voor de uitvoering van fysieke maatregelen in de Gemeentegrot en de aankoop van barriers (€ 200.000) gebruik te maken van het beschikbare budget van € 500.000,00 en het restantkrediet van € 300.000,00 af te boeken en het structurele voordeel dat daardoor ontstaat ten gunste te brengen van de algemene middelen;
- voor de reeds gemaakte kosten en de nog komende kosten in het kader van de kerstgrottenproblematiek (vleermuizen, (brand)veiligheid en inhuur) een budget beschikbaar te stellen ad € 254.000,00 voor projectkosten. De afdekking van dat bedrag betrekken bij de samenstelling van de kadernota 2018.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 2 juli 2018.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

dr. J.J. Schrijen,
voorzitter